

P
R
O
S
T
O
R

Od autorky románů
Počkej na moře
a **Píseň L.**

**veronika
opatřilová
zpívat bříze**

**P R
O S T
O R**

Veronika Opatřilová

**P R
O S T
O R**

Veronika Opatřilová
Zpívat bříze

Praha, 2026

**P R
O S T
O R**

Knih vznikla s podporou Českého literárního centra,
sekce Moravské zemské knihovny v Brně,
během rezidenčního pobytu v Kremži, Rakousko.

© Veronika Opatřilová 2026

© PROSTOR 2026

Cover: Monica Sjöö, *Silver Lady of the Forest*, 2000 © Monica Sjöö Estate.

Courtesy Monica Sjöö Estate and Alison Jacques

ISBN 978-80-7260-666-5

Pro Tebe, Babiculo.

*Vzpomínky voní levandulí,
milenci na ostrov lásky nedopluli.*

*Pravda, ztratil; ale každá pozemská pouť je ztracení.
Okamžik přilnutí, okamžik vzetí,
tisíc přízračných postav
a ve výši neúčastný žal hvězd.*

— Thomas Wolfe: K domovu pohled', anděle!

*They came back to the island from a totally
new direction and it didn't look the same.*

— Tove Jansson: Fair Play

*Cause the sweetest kiss I ever got
is the one I have never tasted.*

— Rodríguez: Cause

Část první

Melodie

Konec

Odjezd

Už ho nikdy neuvidím.

Zamává mi, když nasedne na Nilsovu loď. Víím to. Otočí se, a než mu vítr rozcuchá vlasy do obličej, usměje se a zvedne ruku na pozdrav. Jeho dlouhé štíhlé prsty.

Nils ani nebude vypínat motor, a proto to celé proběhne rychle a bezbolestně – jak by mohlo? – a on odjede po tom klidném, kobaltovém moři pryč.

Už ho nikdy neuvidím.

A ta myšlenka mě naplňuje údivem, zvláště tím klidem a neopodstatněnou chutí na silnou černou kávu.

Chtěla jsem začít slovy – *ten mladík přijel jednoho brzkého letního rána Nilsovou starou motorovou lodí se světle žlutým kufrem a křiklavě žlutou bundou proti větru* – ale potom jsem si vzpomněla na narcisy, které dnes ráno konečně vykvetly, na jejich křehké hlavičky – tmavě žluté uprostřed, světlé, téměř průhledné okvětní lístky – na jejich vábivou, sladkou vůni a na intenzivní zápach soli přicházející z moře, neochvějně zvěstující blížící se léto. Konečně. Před pár dny jsem znovu, jako každé brzké léto, vynesla první bylinky na venkovní parapet. Společně vyhlížíme slunce.

Takže ano, byly to narcisy a jejich dusivá vůně

a neoblomný příchod tepla, které mě přiměly, abych myslela na prostředek místo na začátek a abych začala koncem, který nebyl ani pro jednoho z nás ničím víc než jen pokračováním.

Pronikavě žlutá

Ten mladík přijel jednoho brzkého letního rána Nilsovou starou motorovou lodí, se světle žlutým kufrem a křiklavě žlutou bundou proti větru. Nils se neobtěžoval vypnout motor ani vystoupit na pevninu („z pevné země pod nohama se mi točí hlava“), zamával na pozdrav – mně nebo ostrovu –, a ještě než ten mladík vyložil své přehnaně velké a přehnaně křiklavé zavazadlo na molo, vydal se hbitě zpátky na otevřené moře.

Racci křičeli toho rána, když přijel. Stvoly narcisů vlály v hebkém hřejivém vánku, který mu určitě v porovnání s městem připadal moc studený, a mé neduživé bylinky na okenních parapetech se zoufale nakrucovaly ve snaze nasát to málo slunečního světla, které jim dny nabízely.

Stála jsem na verandě a čekala na něj.

V jednu chvíli – krácel právě po molu směrem k domu, kufr nedokázal táhnout za sebou, proto ho

nesl v pravé ruce, Nils mával na rozloučenou a hlasitý, dotěrný zvuk jeho motorové lodi rušil racky na pláži – v tu chvíli udeřil poryv větru od moře a jemu se kolem obličeje rozletěly jeho po ramena dlouhé vlasy, vznesly se do vzduchu – divoce, téměř násilně – a mně prolétla hlavou nesmyslná myšlenka: i já jsem tohle mohla mít.

Ale potom se usmál, na chvíli zastavil, položil kufr, aby si mohl vlasy sepnout do ledabylého culíku, a nakonec došel až ke mně – ještě pořád jsem stála na verandě, najednou bez dechu, jako bych snad běžela kilometry a kilometry po pláži proti tomu všudypřítomnému větru – a podal mi ruku.

„Je to velká pocta,“ řekl.

Jeho dlaně byly chladné a hebké a on se nesměle usmál, když ruku odtahoval, možná kvůli mému stisku, možná proto, že i mé ruce byly studené jako led – vždycky byly – a jemu musela být v brzkém letním ránu zima.

Prohodil, že konečně přišlo léto, a já řekla, že jsem své bylinky vynesla před pár dny ven, a on se v tu chvíli podíval na mé narcisy a předklonil se, aby si k nim přičichl.

Pozvala jsem ho dál.

Vůně mandarinek

Líbila se mu má kuchyň, výhled z okna i má odvaha trávit život na „tak nehostinném místě“, a já mu do puntíkovaného hrníčku (toho, co mám nejradši) nalila černou kávu s kapkou mléka, a protože se mi nezdálo, že očekával odpověď, když vyslovoval „slyšel jsem, že moc návštěv nepřijímáte“, nechala jsem jeho slova odeznít a připravila si pro sebe hrnek zeleného čaje.

Pochopitelně – řekl, že zbožňuje mou práci, ale v tu chvíli se na mě nedíval, jeho dlouhé štíhlé prsty si nervózně hrály s puntíkováným hrníčkem, který jsem si koupila v tom malém uměleckém obchůdku před mnoha a mnoha lety. Pramen černých vlasů mu vypadl z nedbalého culíku a mně došlo, že jeho tvář je hladká, tak hladká jako povrch hrnku, jenž nepřítomně hladil, tak něžně, až mnou projela vlna chladu a já se otrásla.

Překvapilo mě to.

Za oknem, které jsem nechala otevřené, rozzlobeně zakřičel racek a ty urputné narcisy kolem sebe dál šířily svou sladkou, pronikavou vůni.

Vyslovil několik bezvýznamných otázek a slunce za oknem na bledé obloze dál vytrvale svítilo – silněji než den předtím – a celou tu dobu: ten nepříjemný pocit, který jsem nedokázala setřást ani pochopit.

„Jste v pořádku?“ zeptal se.

Řekla jsem, že jen potřebuju na čerstvý vzduch, a on se nevědomky podíval na otevřené okno.

„Nejsem na cizí lidi zvyklá,“ vysvětlila jsem.

On chápavě přikývl.

Měla jsem se posadit vedle něj – to vím –, ale nedokázala jsem odejít od otevřeného okna, té jediné možnosti úniku, i když mě dráždila ta neodbytná vůně narcisů a řezavý vrískot racků.

Ta káva byla moc horká.

Spálil se, když se napil, neměl se napít tak brzy, měl počkat, jenomže on potřeboval něco udělat, zaměstnat ústa, protože se nezdálo, že bych se s ním chystala konverzovat, snad proto se napil a snad proto se spálil (ano, musela to být má vina), a já pocítila potřebu dotknout se plných spálených rtů, ke kterým mu instinktivně vystřelily prsty ve snaze zabránit něčemu, co se už stalo a čemu už zabránit nelze (*jak příznačné, napadlo mě*).

„Mrzí mě to,“ řekla jsem a on se na mě nechápavě podíval, oči velké a temné jako oči vyděšené srny.

Ukázala jsem mu jeho pokoj, ale vyslovit nahlas, že je jeho, jsem nedokázala. „Tady je pokoj, kde zatím budeš spát,“ oznámila jsem a on si konečně odložil žlutou bundu na postel. Pod ní měl jen šedé triko bez rukávů. Nečekala jsem to. Vypadal tak křehce, když ke mně krácel po molu a potom když jeho prsty jemně obkreslovaly tvary mého nejoblíbenějšího hrnku a jeho rty se spálily o příliš horkou kávu, kterou jsem mu připravila, ještě pořád to byl jen chlapec. Co ten mohl

vědět o životě? Jak by mohl chápat samotu, opuštění, dlouhé nekonečné noci a chlad, nikdy nezapadající slunce a bledý nekonečný přísvit, co ten mohl vědět?

Ale pod tenkou žlutou bundou se ukrýval dospělý muž. Pevné svaly na pažích jako vyšlapané cestičky okolo naleštěných balvanů ošlehaných větrem, hluboké rýhy v jeho karamelové kůži, které mě drze udeřily do tváře jako výsměch, jako poslední rána do břicha – po těch očích a hladké pleti a hebkých vlasech – musely být hebké na dotek, nebo ne? Najednou jsem se na něj nedokázala dívat a ještě pořád jsem nechtěla označit ten pokoj za *jeho*, protože tady přece bude jen přes léto, jen dva měsíce a nic víc, *déle ne*.

Zabouchla jsem před ním – před jeho srnčíma očima a nechápavým pohledem – zabouchla jsem před ním dveře.

Neměla jsem s tím souhlasit. Věděla jsem to už ve chvíli, kdy jsem ten hovor přijímala, věděla jsem to, když jsem čekala na verandě a pozorovala jeho žlutou bundu polávající ve větru. Tehdy mě napadlo *měla bych ho poslat zpátky* nebo snad *musím ho poslat zpátky*, ale bylo už příliš pozdě, už se to nedalo vzít zpět; jeho přítomnost na mém ostrově byla stejně nevyhnutelná jako jeho spálené rty, moje přání, aby se nikdy neobjevil stejně zbytečné jako konečky prstů přitisknuté na popálené místo.

Přinesl s sebou vůni mandarinek a cigaretového kouře. Ta první mě znepokojila, ta druhá ve mně probudila vzpomínky na dlouhé jarní dny ve městě a chuť červeného vína.

Vůně mandarinek.

Zaplavila můj malý domek od prvního dne, kdy se v něm ocitl. Ne, nebyl vlezlý ani se nikterak neroztahoval. Respektoval můj prostor a respektoval můj dům a jeho léty prověřené zvyklosti, ale existovaly věci, jež nedokázal ovlivnit: mandarinková vůně, špatně rozpuštěný pánský sprchový gel, jenž ulpěl na smaltovaném, lehce rezavém povrchu vany, dlouhé černé vlasy v odtoku umyvadel (všech, a to i v kuchyni), na polštářích, na pohovce i na zemi mezi chuchvalci prachu (úklid mi vždycky připadal jako zbytečná ztráta času), štiplavá vůně jeho parfému, kterou po sobě zanechával v koupelně, když ji s vlasy mokkými a omluvným výrazem opouštěl, jelikož vytušil – musel vytušit –, že narušuje můj život, mou samotu a řád věcí, který byl roky neměnný a probíhal ve stále stejných opakujících se proudech.

Kouřil, ale jen venku, a přesto s sebou do domu cigaretový zápach přinášel ulpělý na oblečení, vlasech a rtech. Nepožádala jsem ho, aby přestal. Toužila jsem po závanu oné vůně z jiného života, ale neodvážila jsem se mu povolit, aby kouřil v domě, a on se nezeptal, jestli smí. Z nějakého důvodu usoudil, že se mi jeho zlozvyk hnusí, a prováděl ho potají, pod rouškou bledého přísvitu půlnocního slunce, tehdy, když si myslel, že ho

nevidím, vycházel na vybělený plochý kámen před domem a s pohledem upřeným na klidnou hladinu moře si zapaloval večerní cigaretu. Stával pak nehnutě (nikdy se neposadil) a hypnoticky pozoroval kotouč putujícího slunce, jeho slabé paprsky kolem něj kreslily zlověstné stíny a já si v takových chvílích skoro přála, abych dokázala znovu tvořit, jen proto, abych směla zachytit jeho strnulý okamžik naprostého klidu a míru. Tehdy jsem samozřejmě netušila, že nejsem svědkem okamžiku míru, nýbrž vnitřního boje – neviditelného na povrchu, nepostřehnutelného neznalým okem pozorujícím ho z vnitřku domu. Hrot cigarety se střídavě rozsvěcel a zhasínal, když vysílal vydechovaný kouř směrem k moři.

Někdy kouřil brzy ráno, ještě než jsem uvařila ranní kávu. Jen v tričku a kraťasech mizel za domem (nejspíš předpokládal, že jsem jedním z těch starších lidí trpících nespavostí, kteří ráno vstávají příliš brzy, a mohla bych ho zahlédnout skrz okno kuchyně) a vsedě na mé oprýskané dřevěné lavici rychle vykouřil jednu, někdy dvě cigarety, než krabičku zavřel a schoval do dlaně. Pak procházel domem a mumlal „dobré ráno“, chraplavě a rozespale a táhl za sebou všechny mé vzpomínky na dlouhé večery a noci a sny a mládí a představy a velké plány zabalené do doznívající vůně tabáku a dehtu.

Chtěla jsem mu říct *mně tvé kouření nevádí* nebo *zapal si v kuchyni u okna, kdykoliv, kdykoliv budeš chtít*, ale místo toho jsem jen kývla a zeptala se, jestli si dá kávu.

Potom: vdechovala jsem směsici vůní jeho těla,

pohoršena a trochu dotčena agresivním způsobem, jakým se zmocnil mého světa.

Přesto přese všechno byla vůně mandarinek tou nejvýraznější změnou, kterou do mého života přinesl.

Černé oči

Kávu jsme od toho prvního rána, kdy se probudil v mém domě, pili spolu.

Poté, co jsem za sebou v den jeho příjezdu zabouchla dveře pokoje a ukryla za nimi jeho tělo, se už nevyonořil (jen na svou pravidelnou pozdně večerní cigaretu s pohledem upřeným na obzor, ale tehdy jsem o téhle jeho libůstce ještě nevěděla).

To první ráno přišel v košili s krátkým rukávem a v ošoupaných riflích, měl s sebou blok a tužky a tlustou složku, jejíž obsah jsem mohla jen hádat. Měl svou misi, pochopitelně. Nepřijel na zdvořilostní návštěvu, a kdyby to tak bylo, nikdy bych ho nepustila dál. Plíživá vůně narcisů vyprávěla jiný příběh, ale ten jsem tehdy ještě nechtěla slyšet.

Nejspíš si myslel, že mě předchozího večera nějak urazil, a pohyboval se proto obezřetně jako kočka, obcházel mě velkým obloukem a vyhýbal se očnímu kontaktu.

Na usmířenou jsem mu nabídla kávu.

Racci na mořském břehu lovili snídani a vřelé paprsky slunce mě lákaly ven, slaný pach vody na okamžik přebil i jeho kořeněnou vůni (i když závan mandarinek, který s sebou nosil všude, překrýt nedokázal) a já jsem v náhlém záchvatu viny kvůli tomu hrubému zabouchnutí dveří předchozího večera navrhla, abychom si kávu vypili venku pod břízou při posezení s výhledem na nekonečný oceán. Spolu.

Dveře jsem někdy v létě nechávala otevřené celou noc, protože i když na mém ostrově panovalo jen zřídka vedro, vzduch mezi dřevěnými stěnami měl tendenci houstnout a měnit se v nedýchatelné dusno a noční chlad dělal mému lehkému spánku dobře. Neobvyklé byly návštěvy nočních zvířat v mé kuchyni, ale o myši a potkany jsem neměla obavy, o ty se postarala má divoká Kočka, která i na stará kolena s oblibou trávila dlouhá letní odpoledne hrou s pískající drobotinou, dokud ji někde nezanechala v mrtvolné agónii shnít, až mě její odporný zápach přinutil vydat se mrtvé tělíčko najít a někde pohřbít. Nikdy jsem neopomněla přidat drobnou omluvu a modlitbu za promarněný život, jelikož Kočka byla dobře a pravidelně krmena a nepotřebovala ke svému životu lov, snad jen pro upokojení duše nebo z nudy.

To první ráno byly ale dveře zavřené – nejspíš jsem zapomněla nebo jsem v rozrušení dveře přibouchla, když jsem spěchala z pokoje (*jeho* pokoje). Tehdy mě samozřejmě ani nenapadlo, že už vstal, že už byl vzhůru

přede mnou, že se vykradl (snad otevřenými dveřmi) a vychutnal si svou ranní cigaretu a pak za sebou roztržitě zavřel.

Když jsme je to ráno neohleduplně otevřeli, abychom si vypili první společnou kávu venku, vylekali jsme mladou štíhlou srnku, jež si pochutnávala na mých květinových truhlících. Zvykla jsem si je zalévat svou močí, abych srny od jejich kulinářských požitků odlákala, ale buďto už jim to nevadilo, nebo jsem ve dnech předcházejících jeho příjezdu zapomněla i na tohle – z roztržitosti nebo nervozity –, protože tam to ráno stála a nerušeně a s chutí všechny mé pracně vypěstované květiny drtila mezi zuby. Když se dveře rozlétly a srna prudce otočila hlavu za zdrojem nemilého vyrušení, vteřinu či dvě netušila, jak se s novou situací vypořádat, zda utéct, nebo zůstat. Než se ladnými vysokými skoky rozhodla pro první z možností, zírali jsme na sebe v oněmělém úžasu, já, ona a on.

On pronesl něco o tom, že tak zblízka srnu ještě neviděl, a když jsem se odvážila k němu vzhlednout, v očích se mu zračilo dětské dojetí. Jenomže já jsem si ještě moc dobře pamatovala na to, co jsem viděla v jeho pokoji, a nenechala jsem se tím rozradostněným pohledem napálit. Žádný chlapec už to nebyl.

Po několika vteřinách kouzlo pominulo a my se posadili ke stolu, každý se svými myšlenkami a hrnkem horkého nápoje v ruce.

Od té chvíle jsme kávu pili vždy spolu, venku, a to i když nebe hrozilo obtěžkanými šedými mraky, i tehdy,

kdy foukal silný chladný vichr od otevřeného moře, i tehdy, když neměl na kávu chuť, i tehdy, když odjížděl.

Poučil se a dveře nechával otevřené i on, nebo je ráno otevíral s větší mírností, snad v naději, že znovu stane tváří v tvář divokému tvorovi.

Neobydlená touha

Chtěla jsem, aby odjel. Chtěla jsem, aby si nevybalil, aby si vzal svůj kufr a tu protivně žlutou bundu proti větru, která mu tady na mém ostrově nebyla nic platná, aby zavolal Nilsovi a pak: společně bychom vyhlíželi jeho starou hlasitou motorovou loď, a když by procházel po molu, ani by se neotočil. Nebylo by proč.

Během těch prvních horečnatých nocí jsem bojovala s paralyzujícím pocitem neskutečnosti, zírala jsem do neprostupné tmy, kterou nenarušovalo žádné světlo kromě měsíce (pokud svítil), a nedokázala pochopit skutečnost, ve kterou se můj život tak náhle proměnil. Někdy jsem celé hodiny s otevřenýma očima hypnotizovala černotu před sebou, zadržovala dech a doufala, že uslyším důkaz jeho přítomnosti v mém domě – zaskřípání dřevěných prken podlahy, šustot